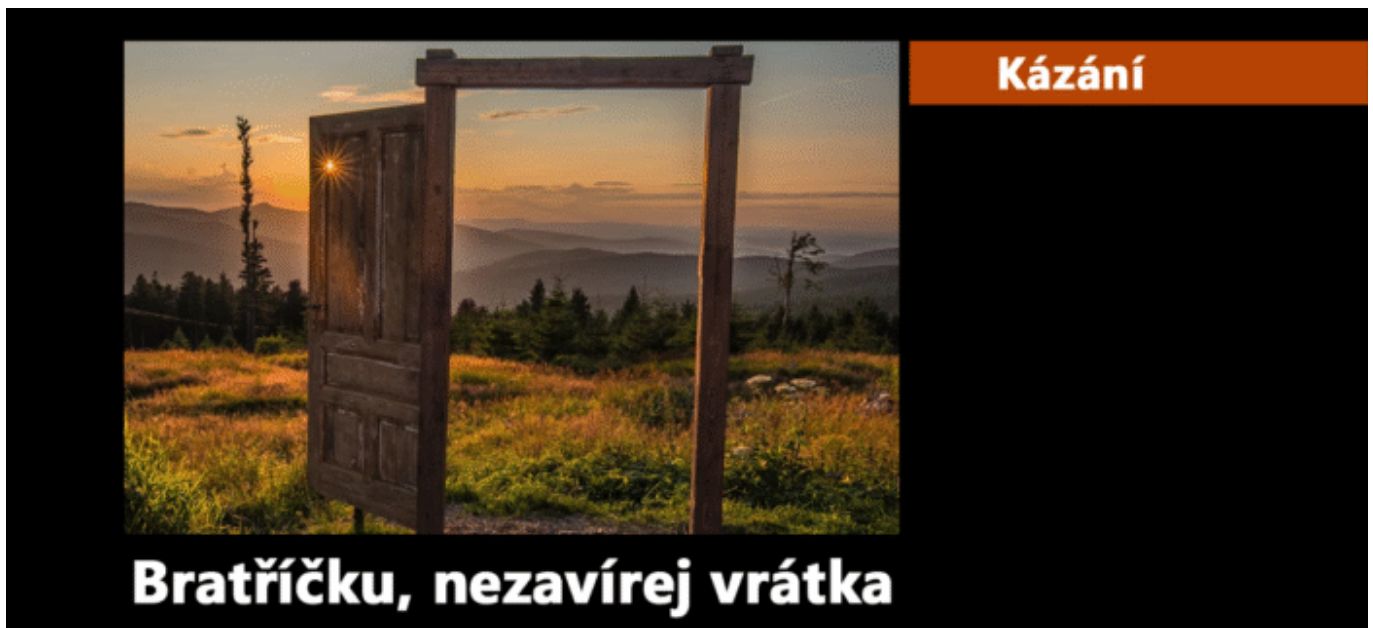

Kázání: 269. Bratříčku, nezavírej vrátka

Kázání

Bratříčku, nezavírej vrátka

1. čtení: Jób 42, 10 - 17

10 Hospodin také změnil Jóbův úděl, poté co se modlil za své přátele, a dal mu všeho dvojnásob, než mívával.

11 I přišli k němu všichni jeho bratři a všechny sestry a všichni jeho dřívější známí, aby s ním v jeho domě pojedli chléb. Projevovali mu soustrast a snažili se ho potěšit po všem tom zlu, jež na něj Hospodin uvedl, a každý mu daroval po kesítě a zlatém kroužku.

12 A Hospodin Jóbovi žehnal ke konci více než na začátku, takže měl čtrnáct tisíc ovcí a koz, šest tisíc velbloudů, tisíc spřežení skotu a tisíc oslic.

13 Měl také sedm synů a tři dcery.

14 Jednu nazval Jemíma, druhou Kesía a třetí Keren-ha-púk.

15 Po celé zemi se nenašly tak krásné ženy, jako byly dcery Jóbovy. Otec jim dal dědictví jako jejich bratrům.

16 Jób potom žil ještě sto čtyřicet let a viděl své syny i syny svých synů do čtvrtého pokolení.

17 I zemřel Jób stár a sytý dnů.

2. čtení: Lukáš 16, 19 – 31

19 Byl jeden bohatý člověk, nádherně a vybraně se strožil a den co den skvěle hodoval.

20 U vrat jeho domu lehával nějaký chudák, jménem Lazar, plný vředů,

21 a toužil nasytit se aspoň tím, co spadlo ze stolu toho boháče; dokonce přibíhali psi a olizovali jeho vředy.

22 I umřel ten chudák a andělé ho přenesli k Abrahamovi; zemřel i ten boháč a byl pohřben.

23 A když v pekle pozdvihl v mukách oči, uviděl v dáli Abrahama a u něho Lazara.

24 Tu zvolal: „Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí aspoň špičku prstu ve vodě a svlaží mé rty, neboť se trápím v tomto plameni.“

25 Abraham řekl: „Synu, vzpomeň si, že se ti dostalo všeho dobrého už za tvého života, a Lazarovi naopak všeho zlého. Nyní on se tu raduje, a ty trpíš.“

26 A nad to vše jest mezi námi a vámi veliká propast, takže nikdo – i kdyby chtěl – nemůže přejít odtud k vám ani překročit od vás k nám.“

27 Řekl: „Prosím tě tedy, otče, pošli jej do mého rodného domu,

28 neboť mám pět bratrů, ať je varuje, aby také oni nepřišli do tohoto místa muk.“

29 Ale Abraham mu odpověděl: „Mají Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají!“

30 On řekl: „Ne tak, otče Abrahame, ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činit pokání.“

31 Řekl mu: „Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.““

Sestry a bratři, možná také stejně jako já sledujete, kde se zrovna nachází los Emil. Zřejmě pochází z Polska, kde se losi ještě tu a tam prý vyskytují. Aniž by to tušil, překročil naše hranice a toulá se po Moravě.

Odborníci se snaží odhadnout, co má asi v plánu. Možná míří na Šumavu, kde nějakí losi evropští také ještě žijí. Jenže zkuste se dostat z Beskyd na Šumavu bez mapy a bez navigace. Má to holt Emil

těžký. A tak chodí cik cak, sem a zase tam, a kdo ví, kde jednou skončí.

Je na tom tak trochu jako my lidi. Ať už se životem couráme nebo pospícháme, viděno z odstupu je tohle naše putování cik cak, sem a zase tam. Nic není jednou provždy dáno a leccos se mění za pochodu. Kdo ví, kde jednou skončíme, chtělo by se říct.

Proto je důležité vědět, kam vlastně jdeme, a jak se zařídit, abychom tam skutečně dorazili. Právě na tuhle notu Ježíš začne svým učedníkům vyprávět podobenství o boháči a Lazarovi.

Byl jeden bohatý člověk a jeden chudák Lazar. Boháč se vybraně strožil a den co den skvěle hodoval. Chudák Lazar, samý bolák, ležel u jeho vrat a neměl co do pusy.

Postavy jsou záměrně vykreslené v naprosto opačných pozicích. To aby posluchači nemohli danou situaci nějak jednoduše odvyvětlit, že prostě tak to chodí, někdo je na tom líp a někdo zas trochu hůř.

Kdepak, v tomhle podobenství do očí bijícímu nepoměru mezi oběma hrdiny neunikneme. Boháč je nejen bohatý, ale evidentně i do sebe zahleděný, samolibý a sebestředný. Stará se jen o sebe, nikdo jiný jako by pro něj neexistoval. Lazara bezpochyby zná, vždyť lehává před jeho vraty, nic pro něj ale neudělá.

„I umřel ten chudák a andělé ho přenesli k Abrahamovi (to znamená do ráje); zemřel i ten boháč a byl pohřben“ a ocitl se v pekle.

Sestry a bratři, příběhy o tom, jak se bídny život chudáka po smrti proměnil v pravý opak, se ve starověkém světě vyprávěly poměrně často. V tomto smyslu Ježíš neřekl nic nového. S bohatými a chudými, zlými a nešťastnými, lakomými a opuštěnými se můžeme setkat v jakékoli době a v jakékoli kultuře.

Nás ovšem zajímá, jestli Ježíš pouze nějaký obecně známý příběh převyprávěl, a nebo zda si ho nějak pozměnil po svém. Mám za to, že pozměnil. Udělal to způsobem, který používal často – s humorem.

Ježíšova podobenství humor rozhodně nepostrádají. Platí totiž, že když se něčemu můžeme zasmát, když ve vyprávěném příběhu postřehneme ironii, lépe si zapamatujeme také pointu.

Tak si říkám, jestlipak se lidé tenkrát zasmáli, když Ježíš zmínil chudáka Lazara. Tahle postava má v příběhu prvky černého humoru. Dost silný šálek kávy. Lazar, neboli Eleazar, totiž v překladu znamená „Bůh pomáhá“.

Jen si to představte: u vrat leží bez pomoci nemocný a hladový chudák, který se jmenuje „Bůh pomáhá“! Přitom Lazarovi na tomhle světě nikdo nikdy nepomohl! Ba dokonce ani sám Bůh!

Tohle je fakt černý humor. Nemněl se Hospodin přece jen nějak angažovat? Třeba jako v případě starozákonního Jób, kterému po všem přestálém trápení nakonec požehnal čtrnácti tisíci ovciemi a kozami, šesti tisíci velbloudy, tisíci spřežení skotu a tisíci oslicemi, a také sedmi syny a třemi dcerami, které byly navíc nejkrásnější v zemi. Navrch Jób dostal ještě dalších 140 let života.

Nic takového v případě nebohého Lazara. Žádné ovce ani kozy, žádní velbloudi. Dokonce ani drobků ze stolu bohatého souseda se mu nedostávalo. Žádný dlouhý život ale brzká smrt.

Bože, kde jsi? Cožpak není žádná spravedlnost? Kdyby byl Bůh, slyšíme stále znovu, tak by s tím něco udělal, tak by to zařídil, tak by to napravil!

Musím přiznat, sestry a bratři, mám pro takové výtky na Boží adresu pochopení. Rozumím lidem, kteří je vyslovují, protože mají svým způsobem pravdu. Kdyby byl takový Bůh, který se zlem ve světě nic nedělá i když by mohl, bylo by to od něj nefér. Jenže žádný takový Bůh není.

V antických divadelních hrách, když se zápleтка zauzlila do té míry, že už bylo prakticky nemožné dobrat se šťastného konce, spustil se obvykle na scénu po nějakém kladkostroji Deus ex machina, neboli bůh na stroji. Během okamžiku vše zašmodrchané a neřešitelné následně rozpletl a vyřešil.

Hra potom mohla skončit zdárně a s dobrým koncem. Obecenstvo si oddechlo, neboť my lidé pochopitelně dobré konce milujeme. Podobně šťastný závěr ostatně zvolil i autor starozákonního podobenství o chudáku Jóbovi. Tolik dobytka, kolik mu nakonec dopřál, by se snad ani do starověkého Kanánu nevešlo.

Ježíš o ničem podobném v podobenství o chudáku Lazarovi ale nemluví. Nositel jména Eleazar, „Bůh pomáhá“, umírá bez pomoci. Mohlo by se zdát, že je to ironická výtky na Boží adresu, ale tak to není. Ježíš tímhle černým humorem míří na adresu naši.

Je to problém nás lidí, že si Pána Boha pleteme s divadelním bohem na stroji, Deus ex machina, který je tu od toho, aby dorazil, když je nejhůř, všechno vyřešil a přivodil nám šťastné konce. Žádný takový Bůh není.

Pohádky o tom, že se dá všechno změnit mávnutím kouzelného proutku vyprávíme dětem, ale sami víme, že v životě to tak nechodí. Přesto jsme kupodivu my lidé schopni Bohu vycítat, že žádný kouzelný proutek nemá nebo že ho nechce použít. Poněkud dětinské.

Cítíme Ježíšovu ironii. Příběh o Lazarovi je vyprávěním o nás, o našich mylných závěrech, o tom, jak bychom nejraději odpovědnost za naše bližní a celý tento svět přenechali nějakému bohu na stroji, který by to všechno vyřešil za nás.

Ve vzduchu ovšem visí otázka: kdo je tedy Bůh? S kým vlastně máme tu čest? Když ne Deus ex machina, pak kdo tedy? Nezapomeňme pro tuto chvíli, na co se chceme Ježíše zeptat a doposlechněme nejprve načatý příběh.

Boháč se ocitne v pekle a Lazar v ráji na slavnostní recepci, kterou pořádá sám praotec Abraham. Rozuzlení, které je známé i z jiných obdobných vyprávění tehdejší doby.

O pekle a ráji bychom se bezpochyby dozvěděli víc z nejrůznějších dobových spisů. Obojí si můžeme představit jako jakési čekárny, kde lidé po smrti čekají na vzkříšení a konečný Boží soud. Ještě dřív, než soud začne, nebeští zřízenci andělé rozdělují příchozí do dvou skupin. Spravedliví jdou do ráje, kde na vzkříšení čeká už praotec Abraham, nespravedliví naopak do pekla, což by dneska znamenalo něco jako detenci neboli vazbu.

Ježíšovi ale nejde o to podat nám nějaké nové informace o zázsvětnu, v podstatě ve svém vyprávění navazuje na tehdejší běžné představy. Na co ale na rozdíl od podobných příběhů dává důraz, je skutečnost, že ze smrti není návratu. Život se nedá zopakovat v nějakém lepším podání.

I kdybychom měli snad dobré úmysly, pokud je za života neuskutečníme, jsou nám v záhrobní k ničemu. Kdo si to nechce v životě uvědomit, život prohrál. Zatímco ten, který neměl nic, neměl ani co prohrát, a proto se nyní veselí v přítomnosti otce Abrahama.

Boháč se se svým osudem v pekle ale nějak nemůže smířit. Pořád si myslí, že může poroučet, a Lazar, že by měl plnit jeho přání. Nejdřív ať prý Abraham Lazara pošle pro omočený prst vody na svlažení rtů. Když se dozví, že to nejde, tak zase aby Lazar šel vyřídit jeho bratrům, jaký je to průšvih

to peklo, tak ať se mu co možná nejdál vyhnou.

Myslím, že tady už se posluchači při Ježíšově vyprávění museli smát docela nahlas. Postava boháče je skutečně komická. Rád by si nyní vystačil s omočeným prstem vody, zatímco za života nedal Lazarovi ani drobek. Dokonce ani v pekle mu nedošlo, že už není tím, kdo úkoluje, že už je všechno jinak.

No, a tímhle podobenství končí. Ježíš dovyprávěl a své posluchače zanechal vlastního přemítání. Kdo jsem v tom příběhu já? Co se svým životem? Jaký je vlastně Bůh? Odpověď si musí každý najít sám. Jisté je jen jedno: všichni, kdo máme být jen o trošku víc než chudák Lazar, jsme svým způsobem boháči.

A to se už, sestry a bratři, vracíme k otázce, kterou jsme před chvílí zanechali nezodpovězenou. Kdo je tedy Bůh? S kým vlastně máme tu čest? Když ne Deus ex machina, bůh na stroji, který všechno vyřeší, pak kdo tedy?

Dodejme si odvalu a zeptejme se přímo Božího Syna, ten by to měl vědět. Napříč evangelií Ježíš představuje Pána Boha jako laskavého otce. Je to ten, který dopřává slunko spravedlivým i nespravedlivým. Otec, který ví o každém vrabčáku, co nezvládne let a spadne z výšky na zem.

O to víc mu nejsou lhostejné osudy nás lidí. Bůh se trápí našimi pozemskými nepořádky. Trápí se do té míry, že trpí spolu se všemi trpícími. Je na jejich straně. Není divu, že pohané prvním křesťanům vůbec nerozuměli. Takhle přece Bůh podle jejich představ nemůže vypadat! Kdo to kdy slyšel? Namísto aby použil nějaký ten kouzelný proutek, trpí na kříži!

Přesto je to tak. Na rozdíl od divadelního boha na stroji, který na lusknutí prstů přiletí všechno vyřešit, Hospodin trpí s námi, když my trpíme. Soucítí s námi, je na naší straně. Volá nás lidi k cestě spravedlnosti, pokoje a smíření. K náročné úzké cestě, která nese název Boží království.

Změna se ovšem nestane jako mávnutím kouzelného proutku. Nejdříve se musíme začít měnit my sami. Je třeba otevřít vrata a ujmout se Lazarů, co před nimi leží. Docela konkrétně to v dnešní době třeba znamená ujmout se národa, který posetý boláky války leží před vraty Evropy, pomoci mu se napřímit.

Otázka, kdo je Bůh, se potom stává tak trochu zbytečnou. Je to ten, kdo je prostě s námi, kdo nás volá k odpovědnosti a solidaritě, kdo nás inspiruje a dodává odvalu. Je to ten, kdo s námi i s celým světem trpí, stejně jako ten, kdo nás pozvedá a působí v nás radost.

Bůh pomáhá, o tom žádná. Jenom je to často jinak, než si představujeme. Úplně nejčastěji prostřednictvím jinak docela obyčejných lidí, kteří před potřebnými nezavírají svá vrata.

PeČ

SPCH 20. 7. 2025

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Sít víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté – Sít víry](#)